

המדריך למתגרש

מיכל טרמצ'י
משרד עורכי דין ונוטריון

תחילת תהליך הגירושין - פתיחת הליך יישוב סכסוך

ככל שההליך ביחידת הסיוע לא צלח, הצד שהקדים והגיש את הבקשה ליישוב הסכסוך רשאי להגיש ראשון את תביעותיו לערכאה השיפוטית שיבחר, ובכך יקבע היכן יתברר הסכסוך: בבית המשפט לענייני משפחה או בבית הדין הרבני.

בני הזוג מוזמנים למפגש חובה "פגישת מהל"ת" (מידע, הערכה ותאום), אשר נערך ללא תשלום ביחידת הסיוע במפגש, יפגשו בני הזוג עם עובד/ת סוציאלי, אשר יציג מידע על הדרכים העומדות בפניהם ליישוב הסכסוך באמצעות גישור.

בני זוג שנתגלע ביניהם סכסוך משפחתי, חייבים להגיש בקשה ליישוב סכסוך ביחידת הסיוע שליד בית המשפט למשפחה ובתי הדין הרבניים, לפני הגשת תביעה לבית המשפט למשפחה או לבית הדין הדתי. לאחר הגשת הבקשה חלה תקופה של עיכוב הליכים אשר במהלכה הצדדים לא יכולים להגיש בקשות או תביעות, למעט במקרים דחופים.

היכן לפתוח הליך משפטי: בית משפט אזרחי או בית דין דתי?

בני זוג שהחליטו להתגרש נדרשים לפתור סוגיות רבות הקשורות לרכוש, מזונות, משמורת על הילדים ועוד. במדינת ישראל, הסמכות לדון בכל ענייני המשפחה נתונה לשתי ערכאות: אזרחית ודתית - בית המשפט לענייני משפחה ובית הדין הרבני. סמכויות אלו יכולות להיות סמכויות מקבילות (למשל סוגיות רכוש או מזונות) או סמכויות ייחודיות (דוגמת גירושין או כתובה בבית הדין הרבני).

לאחר סיום הליך יישוב סכסוך, תיק הגירושין יתנהל באותה ערכאה, אליה פנה בן הזוג שבפועל יזם את הליך יישוב הסכסוך. חשוב מאוד לקבל יעוץ משפטי מקצועי לפני בחירת הערכאה.

נהוג לחשוב שלגברים יתרון בניהול הליך גירושין בבית הדין הדתי ולנשים יתרון בבית המשפט האזרחי. הנחה זו אינה נכונה, וראוי לבחון זאת בהתאם לכל מקרה לגופו.

חשוב לציין כי בני זוג יהודים לא יכולים להתגרש בבית המשפט לענייני משפחה אלא רק בבית הדין הרבני. בשונה מכך, בני זוג מעורבים (בעלי דתות שונות או חסרי דת) שמבקשים להתגרש נדרשים להליך של התרת נישואין שמתנהל בבית המשפט לענייני משפחה.

מי שפותח בהליך יישוב סכסוך "רוכש" יתרון על בן הזוג האחר וקובע היכן יתברר הליך הגירושין.

טיפ

המדריך למתגרש

ההחלטה על גירושין היא אחת ההחלטות הקשות ביותר שזוגות ואנשים מקבלים בחייהם. החלטה זו תמיד מלווה בסערת רגשות, תהיות ובלבול רב. אך דווקא בשעה זו, כשהרגשות הקונפליקטים וההתנגדויות מציפים אותם, עליהם לקבל מספר החלטות קריטיות, בקור רוח וברציונליות.

שני הצעדים הראשונים שכל אחד שהחליט לסיים את הנישואין צריך לעשות הם:

להחליט על תחילת תהליך הגירושין לבחור עורך דין מקצועי שילווה אותו בתהליך ליזום תהליך גירושין אינו דבר מובן מאיליו. רבים המקרים בהם הצד שכבר החליט להתגרש ושקע ברגשותיו, חזאת בזמן שהצד השני הצליח לשים את רגשותיו בצד, התייעץ עם עורך דין המתמחה בתהליכי גירושין ויזם את פתיחת ההליך המשפטי, שיוביל לגירושין. כך מוצא את עצמו הצד שבעצם הגה את רעיון הגירושין במצב שבו הוא אינו מוביל את התהליך, אלא מתמודד עם המצב שנכפה עליו. אובדן זמן יקר מוביל לא רק לניהול תיק הגירושין בבית דין שהצד השני בחר, אלא גם לכך שהצד המופתע מקבל החלטות חפזות ומגיב לצעדיו של הצד השני בלי שהספיק קודם לקבל יעוץ מעורך דין מומחה. אין טעם לפרט כמה קשה ולפעמים בלתי אפשרי לתקן אחר כך את הטעויות שנעשות בתחילת התהליך.

להתייעצות מידית עם עורך דין מומחה יש חשיבות מכרעת בתהליך הגירושין. יעוץ זה מאפשר לאדם לבנות אסטרטגיית גירושין נכונה, זו שתשמור על האינטרסים שלו ותמזער את הנזק לילדים. עורך דין שמומחה בניהול תהליכי גירושין יכול לראות במהרה את התמונה הכוללת. הוא יכול להעריך את הסיכויים והסיכונים בכל אחד מהתרחישים האפשריים ולכוון כבר מהצעד הראשון, למשל, בהחלטה, היכן יתנהל הליך הגירושין: בבית משפט או בבית הדין הרבני ועוד.

תביעות עיקריות שבני זוג נדרשים לנהל בהליך גירושין

משמורת ילדים

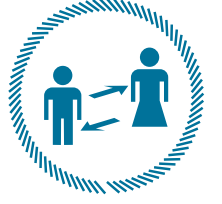

סוגיה של החזקת ילדים, הקרויה בשפה המשפטית "משמורת ילדים" וחלוקת הסדרי השהות עם כ"א מההורים (או הסדרי ראייה), הינה אחד מן הנושאים החשובים והמורכבים ביותר בכל הליך גירושין. ככל שיש מחלוקת בין ההורים, יכריע בכך בית המשפט בהתאם לעקרון "טובת הקטין", ולצורך כך יידרש תסקיר פקיד סעד ולעיתים גם בדיקת מסוגלות הורית המשמורת תינתן לאחד מההורים או לשני ההורים כמשמורת משותפת.

טיפ

ככל שקיים חשש כלשהו להברחת ילדים ע"י אחד ההורים מומלץ להוציא צו עיכוב יציאה מן הארץ כלפי הקטין. צעד מניעתי זה קל מאוד לביצוע ובכוחו לחסוך סבל עצום.

הסדרי שהות (הסדרי ראייה)

לאחר הגירושין נקבעת חלוקת זמני ראייה בין הילדים לכ"א מההורים. כשאין משמורת משותפת, לרוב חלוקת ההסדרים עם ההורה הלא משמורן תהיה פעמיים במהלך ימי השבוע, עם או בלי לינה, ובכל סוף שבוע שני. כיום, יותר הורים קובעים הסדרי שהות רחבים שזחים או קרובים למשמורת משותפת.

טיפ

תמיד ניתן לשנות את המשמורת והסדרי הראיה בכפוף לשינוי נסיבות ובהתאמה ל"עקרון טובת הקטין".

מזונות ילדים

תשלום שמשולם בעבור הילדים לידי ההורה המשמורן עד גיל 18, ולרוב משולם ע"י האב לידי האם. חבות המזונות בין האב לאם נקבעת בהתאם לדין האישי של האב. המזונות כוללים תשלום חודשי קבוע בעבור הוצאות בסיסיות (מזון, הלבשה והנעלה, חינוך ורפואה) והשתתפות במדור (שכ"ד או משכנתא) וכן השתתפות בהוצאות חינוך ורפואה חריגות.

פסק דין שניתן בחודש אוגוסט 2017 בע"מ 919/15, חולל מהפיכה בפסיקת המזונות (בקרב יהודים) והפחית משמעותית את סכומי המזונות שנקבעו לאבות, וכן שינה את חלוקת התשלומים בין אבות לאימהות בהתאם לפסק הדין, גם האם חייבת במזונות הילדים להבדיל מחובה בלעדית שחלה על האב קודם. עוד נקבע, כי חלוקת המזונות בין ההורים תקבע בהתאם ליחס ההשתכרות בין ההורים וכן בהתאם לחלוקת הסדרי השהות של כ"א מההורים עם הילדים. כתוצאה מכך, במקרים של משמורת פיזית משותפת יופחת משמעותית חיובו של האב בהשוואה למקובל כיום. אם ההורים שקולים מבחינה כלכלית, אפשרי גם שכל הורה יישא במזונותיו בעצמו כשהילדים מצויים איתו.

בפסיקה נוספת מהעת האחרונה (2018) נקבע, כי סך של 1,500 ₪ הינו סכום מזונות מינימלי שלא דורש הוכחה. סוגיית המזונות, זו אחת הסוגיות הקריטיות בכל תהליך גירושין, ולצערנו, גם אחת הסיבות הנפוצות למחלוקת בין בני זוג.

טיפ

ישנו קשר הדוק בין סכום המזונות שיפסקו לבין הסדרי השהות עם הילדים.

מזונות אישה

בעל חייב בתשלום מזונות אשתו עד למועד הגט מכוח הדין האישי (יהדות) לצורך סיפוק כל צרכיה ובהתאם לרמת החיים אליה הורגלה במהלך החיים המשותפים. המזונות של האישה כוללים רכיבים רבים לרבות רפואה והמשך מגורים בדירת המגורים.

במקרים בהם לאישה יכולת השתכרות מספקת לדאוג לצרכיה הבעל יהא פטור מתשלום מזונות אישה. ככל שהשתכרות האישה מספקת רק בחלקה, היא תהא זכאית "להשלמת מזונות".

יהיו מקרים בהם האישה תפסיד את מזונותיה. כגון: במקרה של בגידה בבעלה, התנהגות קלוקלת או במקרים בהם היא נחשבת כמורדת על פי החוק הדתי- בכך שמסרבת לקיים יחסים אינטימיים עם בעלה אלא אם יש לכך הסבר (מחלה, התנהגות קשה של הבעל).

טיפ

גם ידועה בציבור תהא זכאית למזונות אישה בהתקיים תנאים שנקבעו בפסיקה.

חלוקת הרכוש

בני זוג שנישאו משנת 1974, ולא ערכו הסכם ממון, חל עליהם חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג - 1973. בהתאם לחוק יחסי ממון, כל הרכוש שנצבר לבני הזוג בתקופת הנישואין הינו רכוש משותף, ובמקרה של פרידה, גירושין (או מוות), רכוש זה יאוזן בין בני הזוג.

בני זוג שנישאו לפני שנת 1974, בדומה לידועים בציבור, חלה עליהם "הלכת השיתוף", שהתגבשה בפסיקת בית משפט. בהתאם להלכת השיתוף, נדרש להוכיח כי מתקיים שיתוף כלכלי בין בני הזוג לצורך חלוקת רכוש שנצבר במהלך החיים המשותפים. להבדלים משפטיים אלו בין בני זוג, השלכות הן לעניין שיתוף בנכסים והן לעניין שיתוף בחובות. חלוקת הרכוש הינו חלק חשוב, ולרוב מהותי, בהליך הגירושין. ברכוש המשותף נכללים הנכסים והזכויות שלהלן:

דירת מגורים

כאשר בני זוג שותפים בדירת מגורים, כל אחד מהם רשאי לתבוע את פירוק השיתוף בדירה בכל עת. בית המשפט רשאי לעכב את פירוק השיתוף בדירה עד להכרעה כוללת ביחס לכלל הנכסים.

טיפ

בהליך גירושין, ניתן לבצע פרוק שיתוף בדירת המגורים באמצעות "העברה אגב גירושין", הליך פטור ממס.

זכויות סוציאליות ופנסיה

זכויות סוציאליות (פנסיה, ביטוח מנהלים, קרן השתלמות, קופת גמל, וכו'), שנצברו במהלך הנישואין הם נכס משותף בר חלוקה. האיזון, יתבצע במועד פקיעת הזכויות. בהתאם לחוק לחלוקת חיסכון פנסיוני בין בני זוג שנפרדו, תשע"ד - 2014 - ניתן להפריד את זכויות הפנסיה בין הצדדים בטרם יציאת בן הזוג החוסך לפנסיה. לצורך עריכת איזון בין הזכויות שנצברו לכ"א מבני הזוג, מומלץ להיעזר באקטואר.

נכסים עסקיים

הרכוש המשותף כולל נכסים עסקיים. כך למשל, עסק עצמאי על כל הזכויות והחובות שבו לרבות מוניטין. על מנת להעריך את שווי העסק ימונה מומחה ע"י בית המשפט שתפקידו להעריך את שווי הכולל של העסק, לרבות המוניטין העסקי שלו.

נכסי קריירה ומוניטין אישי

"נכסי קריירה" או מוניטין אישי, הינם היכולת ליצור השתכרות עתידית כאיש מקצוע, ואשר נוצרו במהלך החיים המשותפים. ישנו קושי רב לקבוע את השווי של נכס זה, ולרוב יעשה בו שימוש כשמדובר בפערים משמעותיים ונכבדים בין השתכרות בני הזוג.

חובות

ככלל, סוגיית השיתוף ברכוש מנביעה את סוגיית "השיתוף בחובות". סוגיה זו אינה פשוטה, במיוחד במקרה שהחובות רשומים לחובת אחד מבני הזוג בלבד. בהתאם לפסיקה, חובות יהיו משותפים ככל שנוצרו במהלך החיים המשותפים ובדרך רגילה. על דרך השלילה, חוב בשל הימורים, לשוק האפור או למאהבת, לרוב לא יוכרו כחוב משותף.

טיפ

נדרש לגלות את כלל הרכוש, לרבות באמצעות חקירה כלכלית

מקרים הדורשים פעולה מידית

לפעמים נתקל אחד מבני הזוג במצב בו הצד השני ממחר לבצע צעדים בלתי הפיכים, כדי להטות את תהליך הגירושין לטובתו. הסכנה שבצעדים עצמם וההשלכות החמורות שלהם דורשים פעולות מידיות, התערבות של כל הגורמים הרלוונטיים, וכמובן ייעוץ והכוונה של עורך דין שמתמחה בהליכי גירושין, ומכיר את כל הצעדים בהם יש לנקוט. כל זאת על מנת למנוע מהצד השני לפגוע בחוקיות תהליך הגירושין. המקרים הנפוצים ביותר הם:

בריחה מן הארץ

ישנם מצבים בהם, קיים חשש סביר כי בן הזוג השני ישתדל לעזוב את הארץ ובכך בעצם להפוך את תהליך הגירושין לבתי אפשרי. ההשלכות של המעשה הזה יכולות להיות חמורות ביותר. ללא יכולת להתגרש בפועל, הצד הנפגע מוגבל בכל הקשור ליכולתו לפתוח פרק ב' בחייו. לעיתים מוגבל מאוד בפעילויות הפיננסיות, למשל, מכירת דירה שרשומה על שני בני הזוג וכו'. תיק גירושין פתוח, במצב שלא ניתן להביא את הצד השני להשלמת ההליכים, הוא אחת הסכנות החמורות שניתן לחשוב עליהן. לפיכך במקרה של חשש סביר לצעד כזה, יש לפנות לבית המשפט לקבלת הצווים המגבילים את הצד השני ומונעים את יציאתו מן הארץ.

הברחת רכוש

גם במקרה של הברחת רכוש המטרה היא לכפות על הצד השני מצב בו אין ביכולתו לקבל את החלק ברכוש המשותף המגיע לו על פי החוק. ישנן שיטות רבות שמאפשרות להסתיר ולהבריח רכוש, לכן הצד החושש מפעילות זו של הצד השני, חייב להקפיד על איסוף כל המסמכים, הרישומים וההקלטות הרלוונטיות שיכולות להוכיח את הבעלות על הרכוש או ביצוע פעולות שונות ברכוש המשותף. יותר חשוב מכך היא כמובן נקיטת צעדי מנע או בשפה המשפטית, קבלת "סעדים זמניים". בהתייעצות ובהכוונת עורך הדין, ניתן למנוע מהצד השני לבצע פעולות שונות ברכוש המשותף שיכולות לגרום להברחתו. בין "הסעדים הזמניים" ניתן למנות צווי מניעה מסוגים שונים, עיקולים וכו'.

חטיפת ילדים

חטיפת הילד למדינה זרה ע"י אחד ההורים שאינו מסכים לזכויות המשמורת שנקבעו ע"י בית המשפט, הוא אירוע חריג וחמור, ויחד עם זאת מדי כמה שנים אנחנו נחשפים לפרשות מסוג זה. לחטיפת הילד יש היבטים אזרחיים ופוליטיים רבים. בשנת 1991 הצטרפה מדינת ישראל לאמנת האג, האמנה בדבר ההיבטים האזרחיים של חטיפה בינלאומית של ילדים - 1980, ומעתה החזרת הילדים החטופים מתבצעת מכוח חוק ואמנה זו.

כיצד יש לפעול להשבת קטין שנחטף? מרגע שנתגלה להורה כי ילדו הוברח למדינה אחרת, על ההורה לפעול באופן מיידי ולא יאוחר משנה מיום החטיפה. כמו כן, על ההורה לאתר את המדינה אליה נחטף הקטין. אם המדינה אליה הוברח הקטין אימצה את חוק אמנת האג יש להגיש לאלתר "בקשה להחזרת חטוף", באמצעות הרשות המרכזית הפועלת באותה מדינה. אם הקטין הוברח למדינה אשר אינה חתומה על אמנת האג, הרי שיש לעתור לבג"צ בבקשה למתן צו "הביאס קורפוס".

אלימות במשפחה

אלימות במשפחה היא בבחינת התופעות המכוערות ביותר בחברה. לצערנו, הליך הגירושין לעיתים גורם לגבר ולאישה שחשים את עצמם כפגועים, לנקוט באלימות על מנת לגרום ליזום הגירושין לחזור בו או לוותר על זכויותיו. למערכת המשפט בישראל ישנם כלים יעילים המאפשרים למנוע מקרי אלימות במשפחה, והאישה או הגבר שפונים בתלונה למשטרה או לבית משפט באמצעות עורך דין יכול לקבל צו שיגן מפני האדם המאיים. בין הכלים להגנה מפני אלימות יש למנות בראש ובראשונה צו הגנה מכוח חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991 או חוק מניעת הטרדה מאיימת, תשס"ב-2001.

ניכור הורי

תופעה כאובה, בה על רקע של גירושים בין בני זוג, ילדים מגיעים לנתק מהורה אחד בתהליך של הסתה ושטיפת מוח של ההורה אחר, כאשר אין צידוק לכך. הילד המתנכר יצהיר באינטנסיביות על פחדיו או סלידתו מההורה שהיה אהוב קודם לכן ויפגין נאמנות מוחלטת להורה השני. במקרים רבים הילד יתעקש כי הנתק מההורה נעשה מיזמתו בלבד, אך יצדיק את הנתק באמצעות טיעונים אשר ברור שצוטטו מדברי ההורה השני. כמו כן, הילד יפגין אדישות לרגשותיו של ההורה הדחוי ולניסיונותיו לחדש עמו את הקשר, ובמקרים רבים ינתק את הקשר גם עם משפחתו המורחבת של ההורה הדחוי.

חשוב ביותר לפנות מיד לבית המשפט כדי לזהות את התופעה ולטפל בה. במקרים המתאימים יוטלו סנקציות, ובמקרי קיצון, גם תועבר המשמורת.

בחירת עורך דין מומחה לגירושין

הטיפ החשוב ביותר שניתן לתת לאדם שהחליט להתגרש הוא בחירת עורך דין המתמחה בהליכים אלה. ניהול תיק גירושין לרוב אינו פשוט. אי הסכמות, ויכוחים ואף מלחמות בין בני הזוג עשויים להפוך את התהליך לפרשה קשה מאוד שנמשכת שנים רבות בבתי המשפט. מעורבות הילדים הנכנסים לתהליך לרוב הופכת אותו לעוד יותר קשה, והסכנות לפגיעה כספית ונפשית באחד הצדדים רק עולה.

מורכבות התהליך היא זו שמחייבת פניה אך ורק לעורך דין שצבר ניסיון רב בניהול תיקים מסוג זה. הגשת תביעה ללא הבנת כל ההשלכות של כל הסוגיות עלולה לגרום להפסדים כלכליים גדולים ועוגמת נפש עצומה.

חשוב ביותר לפתוח בהליך משפטי לאחר בחירה מושכלת במסלול הגירושין האופטימלי בכל מקרה ומקרה.

לפעמים הופכת הסוגיה של משמורת הילדים ל"קלף מיקוח" בידי אחד הצדדים, במטרה לנסות לקבל יתרונות בסוגיות אחרות, לרוב סוגיות הרכוש והמזונות. לא מומלץ לוותר מראש, אם הסיבה לוותר נעוצה באיומים הקשורים לשאלת המשמורת. להפך, ככל שהמצב סבוך יותר, כך מומלץ יותר להימנע מקבלת החלטות חפוזות וכפויות ולפנות לקבלת ייעוץ מקצועי וליווי צמוד של עורך דין מומחה לגירושין.

כיום, עם העלייה בהשתכרות נשים, פעמים רבות, הבעל פטור מתשלום דמי המזונות לאשתו. אולם, באותם פעמים, בהם האישה נזקקת למזונות, תביעת מזונות לאישה הינו תהליך רגיש שדורש היכרות מעמיקה עם כל היבטי החוק, והוא חייב להיעשות בליווי עו"ד המתמחה בדיני משפחה.

לסוגיות חלוקת הרכוש על כל היבטיהן פוטנציאל רב למחלוקות וסכסוכים, בהם נפגעים כל הצדדים. ככל שלא נערך לפני הנישואין הסכם ממון בידי עו"ד מומחה, שמגדיר מראש את כל נושאי חלוקת הרכוש, חשוב שתהליך הגירושין ילווה בידי עו"ד שמתמחה בתחום.

ככל שהליך הגירושין מלווה בצווי הגנה מקדימים, חשוב לדעת שחובת הוכחת הצורך בצו חלה על מגיש הבקשה לבית המשפט, ומנגד לעיתים, מעמידה את בן הזוג האחר בעמדת התגוננות מאוד קשה, כבר בתחילת ההליך. סיוע מקצועי של עורך דין מומחה בתחום, בתחילת ההליך, עשוי למנוע עוגמת נפש רבה מהתהליך המורכב.

עורכת דין מיכל טרמצ'י הנה עורכת דין המתמחה בדיני משפחה
שצברה, ניסיון רב בניהול תיקי גירושין, במתן ייעוץ והכוונה משפטית
למתגרשים במקצועיות רבה, אמפתיה, אנושיות ויחס אישי.

**לקבלת ייעוץ משפטי וליווי צמוד בתהליך הגירושין פנו
לעורכת דין מיכל טרמצ'י מומחית בדיני משפחה, עם ניסיון
רב בניהול תיקי גירושין מורכבים.
לקביעת פגישה חייגו: 054 - 4966250**